

Вальчун Ілля Олександрович
Valchun Iliia,

студент 2 курсу магістратури,
Київський національний університет імені Тараса Шевченка,
м. Київ, Україна
ORCID ID: 0009-0003-4884-8318

Науковий керівник канд. екон. наук, доцент Магомедова Аліна Магомедівна

«ПРИНЦИП НЕВТРУЧАННЯ» ЯК НОВА ЕКОНОМІЧНА ДОКТРИНА УКРАЇНИ

За роки незалежності України майже кожного року на політичних трибунах та економічних форумах лунають заклики щодо необхідності економічних реформ. Деякі були написані та реалізовані, деякі залишалися на папері. Проте головною проблемою є те, що загального успішного результату для держави це не принесло. У порівнянні з країнами-сусідами, Україна в різноманітних економічних рейтингах займає або останнє місце, або поруч з ним. Причина такого зубожіння довго була незрозумілою. Спочатку це пояснювали складністю переходу від авторитарної планової моделі економіки до ринкової, потім спиралися на політичну та економічну кризу. Проте, ґрунтовно аналізуючи весь пройдений шлях незалежності, можна стверджувати, що основною і єдиною причиною нашого національного економічно-соціального провалу, який привів до таких низьких рейтингів та ба більше – повномасштабної війни, є велика любов до популізму у виборців та використання владних повноважень у цілях особистісного збагачення.

Все це стало можливим через те, що більшість соціально-економічних реформ у країні були поверхневими, вирішували тактичні, а не стратегічні, завдання. Обґрунтування стратегії майбутнього, концептуальної конструкції перспективи, її узагальнюючої філософії – функція влади, основа її дієздатності. Реформи поза кореляцією зі стратегічними домінантами виявляються не тільки системно незбалансованими, але й далеко не завжди адекватними. Влада без стратегії не може бути конструктивною. Багато проблем нашої економіки фокусуються на цьому. Приймаються, здавалося б, нормальні рішення, а вони не працюють. Чому? Системно не скоординовані. Економіка дуже чутлива до подібних колізій [1]. Однак, слід зазначити, що в другій половині 90-х років були ефективні ініціативи щодо реальної зміни економічного становища в країні. Не останню роль у цьому відіграв і Анатолій Гальчинський, який очолював команду, котра робила комплексний аналіз економічного середовища в країні, надавала конкретні поради та розробляла стратегічні плани щодо впровадження необхідних програм. Проте зі зміною влади пріоритетні інтереси щодо розвитку країни змінилися. Незважаючи на те, що в більш сучасних урядових документах можна знайти безліч стратегічних програм та планів, чомусь нічого з них не впроваджується належним чином.

Що ж робити в такій ситуації? Напевно, не треба доводити те, що система, заснована на механізмах приватної власності, формує об'єктивні передумови більш прискореної (ніж за умов державної власності) динаміки головного в економіці – її ефективності, продуктивності людської праці. Це підтверджено реаліями світового розвитку [2, с. 64]. З отриманням незалежності, поряд з нашою офіційною державою розвивалася внутрішня держава, рушійною силою якої були підприємці, котрі стали середнім класом. Починаючи зі звичайних стихійних ринків та невеличких магазинів, вони зараз переросли в приватні лікарні, школи та університети, агрокомплекси та великі логістичні компанії. І як не дивно, все, до чого торкнулась рука підприємця, стало ефективним, успішним та популярним серед як внутрішнього, так і зовнішнього споживача. До нас приїжджають із-за кордону для отримання якісних медичних послуг у приватних установах за найнижчими в Європі цінами; по відношенню до якості, вітчизняні ІТ-рішення поступово займають лідируючі

позиції в своїй ніші у світі; найбільша приватна транспортна компанія країни вже давно показала наочну різницю між силою державного та приватного управління. Підприємницька держава є ефективним аналогом офіційній державі.

Проте, на жаль, приватна ініціатива нічого не може зробити з монополією держави на правоохоронну діяльність. І це є важливим стримуючим фактором у розвитку нашої країни. Слабка та політично залежна українська правоохоронна та антикорупційна система вже не один рік критикується з боку міжнародних партнерів та є великою проблемою як у внутрішній економічній свободі, так і в ефективному залученні зовнішніх інвестиційних ресурсів.

Приватна ініціатива – єдине, що може нас врятувати та зробити новим економічним тигром двадцять першого століття. Державним інвестиціям і державній власності віддається перевага лише за умови, коли приватний капітал з тих чи інших причин не може забезпечити освоєння та ефективний розвиток якоїсь суспільно значущої сфери економічної діяльності. Але функціонування державної власності вважається допустимим лише за наявності жорсткого демократичного контролю, дієздатних механізмів громадянського суспільства. Без цього державна власність утрачає можливість слугувати суспільним інтересам і перетворюється на чиновницько-бюрократичну чи партійно-номенклатурну форму власності [2, с. 63]. Тому слід запровадити радикальні економічні зміни, які не будуватимуть нові економічні стіни на потрісканому державному фундаменті, а котрі самі стануть новим міцним фундаментом для подальшої успішної розбудови країни. Основою таких реформ має бути принцип невтручання – тип економічної системи, в якій взаємодія між приватними групами людей є вільною від будь-якої форми економічного втручання (такої як субсидії чи регулювання). Як система мислення, принцип невтручання спирається на такі аксіоми:

- індивід є основною одиницею в суспільстві;
- індивід має природне право на свободу;
- фізичний порядок природи є гармонійною та саморегульованою системою [3].

Даний принцип був узятий за основу в реформуванні більшості країн, які зараз є лідерами в світі в економічній свободі та інноваційному розвитку. Все найкраще, що ми маємо на сьогодні, було придумано та виготовляється саме в цих країнах.

Підсумовуючи, необхідно підкреслити: все, що ми сьогодні маємо і що нам так значно полегшує життя було створено завдяки приватній ініціативі. Єдине, що повинна забезпечити держава – це законність та рівність усіх перед законом. Це її основна роль, для чого взагалі створювалось поняття державності. Вона має свої закони та правила, за якими має жити кожен громадянин. Бо у випадку, коли держава починає займатись зароблянням грошей, завжди виникає питання корупції, некомпетентності, неефективності та всіх інших побічних ефектів економічної діяльності. Лише економічна свобода індивіда може згенерувати швидкий ріст підприємництва, а, як наслідок, і економіки країни в цілому.

Список використаних джерел:

1. Влада без стратегії не може бути конструктивною. Анатолій Гальчинський. *Дзеркало тижня*. 28.10.2018.
2. Лібералізм: уроки для України : наук.-попул. есе. Анатолій Гальчинський. Київ : Либідь, 2011. 288 с.
3. Політична економіка Лівану, 1948–2002: Межі принципу невтручання. Туфік Гаспар. Лейден : Brill. 2004. 311 с.